

Fjellheim om det sårbare fellesskapets handlingspotensial. kebevegelse

minste handlinger til rett tid på rett sted kan gi store resultater, skriver Freddy Fjellheim.

FOTO: «DAVID ROTHENBERG IN ZODIAC», ANDREA GALVANI/KUNSTNERNES HUS

seks stykker tilbake. Gratis klær, dyr avhengighet.

«Gentle» stammer fra et latinsk ord som kan bety klan eller slektskap, *gens*. Overført betydning: Milde handlinger bør statuere at vi alltid henvender oss til beslektede vesener, slik Gandhis ikkevoldsfilosofi innebar. For mennesker er kunstnere som også kan frigjøre hverandres potensial, kanskje i det vi oppdager det sosiale mangfoldets slektskap med menneskets drømmeliv? Vi blir

født til kollektiv bevissthet. Det enkelte menneske er mangeartet.

Peat tar med denne boka tak i et akutt demokratisk problem. Moderne mennesker kjenner seg maktesløse i et stadig mer uthult demokrati. Ingen handling er for liten, er hans motmelding. Han tyr blant annet til sommerfugleeffekten for å illustrere at de minste handlinger til rett tid på rett sted kan gi store resultater, som når afroamerikanske Rosa Louise Parks den 1. desember i 1955 nektet å gi sitt sete til en hvit mann i Montgomery, Alabama. Det var

første vingeslag i den amerikanske borgerrettsbevegelsen.

Enkeltmenneskers små handlinger blir ofte undervurdert og feiltolket på politisk ledernivå. I norsk miljødebatt har det blitt en frase at kildesortering ikke kan løse klimakrisen. Problemet er snarere tankefeilen i denne kategoriforvirrede påstanden. Mange små handlinger skaper bevissthet. Bevissthet kan skape sommerfugleffekter på neste nivå. Det er dette vi kaller håp. Alt henger i hop, sa Arne Næss. En annen tenker sa: «Det du vil

forandre må være så lite at du kan putte det i lomma». Derfor handler den stedige og milde motstandskampen også om noe så lite som såkorn og frø, ikke bare til genbanker, men for å redde biomangfoldet fra frøproducentenes monopolistiske patenteringer. Budskapet er hele veien at kunnskapen må følges av praksis, ja, i din egen grønnsakshage. Innenfor samme praksistenkning kan mennesker gjenlære sensitiviteten overfor dyrenes og naturens komplekse sårbarhet

Det skal stor tålmodighet til for å skrive en så gjennomtenkt bok som «Gentle Action», og med en slik tematisk spennvidde: den vestlige retorikkens helte dyrkning, bedriftssuksess med kakebaking, mikroøkonomi i den tredje verden, arkitektur, religiøse ritualer, aksjoner for å gjøre folk kjent med hverandre i et engelsk lokalmiljø, musikk som hjelp for døende, Gandhi, kaosteori, Mandela, byggingen av buss-skur, Tutu, fraktalenes skjønnhet, Freires forsøk på å bekjempe analfabetisme, taoismens forståelse av bevegelse.

Min skepsis mot harmonimodeller må enn så lenge vike for Peats helhetspretensjoner. Klodens kulturelle og biologiske mangfold forutsetter ulike innsatser og strategier. For å løse den mest komplekse situasjonen i menneskets historie må det tenkes radikalt i fellesskap: Nye former for sjølberging der mange små handlingsvarianter kombineres med store politiske saker som for eksempel CO₂-kutt og skatt på valutatransaksjoner (teknisk og juridisk gjennomførbart, ifølge fersk rapport).

Denne boka får meg til å spørre: Inneholder de (smertefulle) sosiale prosessene i multietniske samfunn kimen til løsningene på det mangeartede miljøproblemet? Der forskjeller møtes og kulturkolliderer kan det oppstå nye tankemønstre, ny viten og ny enhet, dersom vi oppfatter konfliktens forsoningspotensial. «Skaff Ali en jobb. Inviter en nynazist hjem», sa Thomas Hylland Eriksen en gang. Så nær virkeligheten kvier vi oss kanskje for å komme?

I et mangfoldig samfunn er det ikke nok å være fri i det private. Verdighetstradisjoner er tyngdekraften som betinger et sant mangfold. Og et mangfoldig menneske lytter til ukjente tanker og kan endre sine handlinger. F. David Peats bok er verdt å studere i praksis, kanskje også blant framtidssrettede folk i norsk fagbevegelse? Kunsten er å aktivisere forbindelsen mellom små og store handlinger.

Freddy Fjellheim